

Nr 68.

Ankom till riksdagens kansli den 6 juni 1946 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till rikets allmänna kartverk för budgetåret 1946/47 m. m. jämte i ämnet väckt motion.

Under rubriken Rikets allmänna kartverk äro i riksstaten för innevarande budgetår uppförda fyra anslag, nämligen ett förslagsanslag å 933 300 kronor till avlöningar, ett förslagsanslag å 122 400 kronor till omkostnader, ett reservationsanslag å 249 500 kronor till kartarbeten m. m. samt ett reservationsanslag å 20 000 kronor till utrustning m. m.

I avbidan på slutligt ställningstagande till frågan om den ekonomiska kartläggningen upptogs i årets statsverksproposition (under punkterna 241—244) anslagen till kartverket med endast beräknade belopp, varvid de uppfördes med samma belopp som i gällande riksstat.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en till riksdagen den 22 februari 1946 avlåten och till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 106, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

dels för rikets allmänna kartverk fastställa ändrad personalförteckning,
dels godkänna ändrad avlöningsstat för rikets allmänna kartverk,

dels till Rikets allmänna kartverk: Avlöningar å riksstaten för budgetåret 1946/47 under nionde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 1 667 600 kronor;

dels till Rikets allmänna kartverk: Omkostnader å riksstaten för budgetåret 1946/47 under nionde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 261 500 kronor;

dels till Rikets allmänna kartverk: Kartarbeten m. m. å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1945/46 under nionde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kronor;

dels till Rikets allmänna kartverk: Kartarbeten m. m. å riksstaten för budgetåret 1946/47 under nionde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 681 500 kronor;

dels ock till Rikets allmänna kartverk: Utrustning m. m. å riksstaten för budgetåret 1946/47 under nionde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 214 000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehåft en inom första kammaren väckt, till utskottet hänvisad motion, nr 267, av herr *Ljungdahl*,

vari hemställtts att följande befattningar vid kartverket måtte uppflyttas i lönegrad, nämligen

2 observatorer från lönegrad A 26 till lönegrad A 27;

1 förste statsgeodet från lönegrad A 24 till lönegrad A 26;

8 förste statskartografer från lönegrad A 24 till lönegrad A 26;

1 e.o. förste statskartograf från lönegrad Eo 24 till lönegrad Eo 26;

3 förste statstopografer från lönegrad A 24 till lönegrad A 26 samt

att härför erforderlig höjning i kartverkets avlöningsanslag måtte vidtagas.

Beträffande de skäl som anförts till stöd för motionen hänvisas till denna.

I. Inledning.

Rikets allmänna kartverk bildades år 1894 genom sammanslagning av det topografiska och ekonomiska kartverket under ledning av chefen för generalstabens topografiska avdelning. Enligt beslut av 1937 års riksdag organiserades kartverket såsom ett självständigt civilt verk. Omorganisationen betingades väsentligen av riksdagens beslut i fråga om den ekonomiska kartläggningen. Enligt detta beslut skulle den ekonomiska kartläggningen grundas på en genom fotografering från luften och på fotogrammetrisk väg framställd fotokarta i skala 1:10 000, å vilken resultatet av fältrekognoscering skulle inläggas. Kartverket indelades i fyra byråer, den ekonomiska kartbyrån, den topografiska kartbyrån, den fotogrammetriska byrån och den geodetiska byrån. Den ekonomiska kartbyrån skulle upprätta den ekonomiska kartan samt utgiva denna karta och fotokartan. Den topografiska kartbyrån skulle upprätta, revidera och utgiva topografiska och ekonomisk-topografiska kartor samt erforderliga översiktskartor. Den huvudsakliga uppgiften för den fotogrammetriska byrån skulle vara att upprätta fotokartan, medan den geodetiska byrån skulle utföra de för kartverksamheten grundläggande geodetiska bestämningarna. Stommen till det omorganiserade kartverkets personalstat uppsattes redan under budgetåret 1937/38 genom att i personalförteckningen för nämnda budgetår upptogos samtliga för arbetsledningen å byråerna avsedda befattningar. Med avseende å den övriga personalen skulle den nya organisationen utbyggas redan de närmast följande åren. Den ekonomiska kartläggningen beräknades kunna efter en fem-årig utbyggnadsperiod fullbordas under en tid av 30 år. Planen för utbyggnaden fullföljdes under tiden till och med budgetåret 1939/40. Bland annat på grund av den inträffade krissituationen ställdes emellertid den fortsatta utbyggnaden av organisationen på framtiden, och från och med budgetåret 1940/41 har ingen personalutvidgning skett på kartverkets stat. En viss personalinskränkning har i stället vidtagits i det att två vakanta statskartografbefattningar icke fått tillsättas.

Förhållandena under de senare krigsåren ha även medfört en väsentlig omläggning av kartverkets produktion. På grund av att från försvarsväsendets

sida påfordrats betydande speciella militära kartarbeten samt revidering av vissa topografiska kartblad och översiktskartor har den för civila kartarbeten avsedda personalen i stor utsträckning måst tagas i anspråk för militära ändamål, vilket särskilt medfört inskränkningar i de ekonomiska kartarbetena.

Besparingsberedningen framlade i en promemoria den 15 april 1942 vissa förslag åsyftande att nedbringa kostnaderna för den ekonomiska kartläggningen. I första hand föreslog besparingsberedningen, att fältrekonosceringen skulle slopas och att sålunda enbart fotokartan skulle användas som ekonomisk karta. Alternativt ifrågasattes en minskning av den ekonomiska kartans skala från 1: 10 000 till 1: 20 000 och en stark begränsning av fältarbetena vid kartframställningen.

Jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 5 juni 1942 uppdrog dåvarande chefen för jordbruksdepartementet åt expeditionschefen G. A. Bouveng att verkställa utredning och avgiva förslag angående den ekonomiska kartläggningen m. m. Enligt direktiven skulle utredningen förutom de av besparingsberedningen framförda förslagen omfatta andra möjligheter att åstadkomma besparingar i utgifterna för kartarbetena.

Sedan överbefälhavaren i en framställning till Kungl. Maj:t den 11 december 1942 ifrågasatt, huruvida kartverkets nuvarande organisation och ställning till försvarsväsendet vore ur krigsberedskapssynpunkt tillfredsställande samt framhållit, att ur försvarets synpunkt förelåge ett starkt önskemål att kartverket åter anknötes till försvarsväsendet, överlämnade Kungl. Maj:t framställningen till utredningsmannen att av honom tagas i övervägande vid utredningsuppdragets fullgörande.

Den 7 oktober 1944 avgav utredningsmannen betänkande med förslag rörande vissa med rikets ekonomiska kartläggning sammanhängande spörsmål m. m. I betänkandet förordades, att den ekonomiska kartläggningen av landet skulle fortsättas enligt de vid 1937 års riksdag fastställda grunderna och att den försening i den uppgjorda planen för de ekonomiska kartarbetenas bedrivande, som uppkommit under krigsåren, genom en forcering av arbetena skulle inhämtas under en tid av åtta år. Utredningsmannen avstyrkte förslaget om militär organisation av kartverket, men enligt utredningsmannens mening uteslöte detta ställningstagande icke att formerna för militär representation och inflytande i den statliga kartverksamheten kunde upptagas till omprövning, varvid vissa skäl kunde tala för att organisera militärassistents expedition såsom en särskild byrå. I betänkandet berördes vidare frågan om utgivning och tryckning av kartor. För genomförande av förslagen i fråga om den ekonomiska kartläggningen beräknade utredningsmannen, att den ekonomiska kartbyrån skulle behöva erhålla den personaluppsättning, som enligt 1937 års plan förutsattes vid fullt utbyggd organisation och att därjämte personalen på denna byrå och på den fotogrammetriska byrån under forceringsperioden skulle behöva förstärkas med ett antal tekniska biträden, fotograf- och ritbiträden.

Över betänkandet ha yttranden avgivits av överbefälhavaren, statskonto-

ret, riksräkenskapsverket, kartverkskommissionen, rikets allmänna kartverk, lantmäteristyrelsen efter hörande av överlantmätarna, egnahemsstyrelsen, allmänna lönenämnden, riksantikvarieämbetet, länsstyrelserna efter hörande av hushållningssällskapen m. fl., 1942 års jordbrukskommitté, norrlandskommittén och Sveriges lantbruksförbund.

Rikets allmänna kartverk har vid sina anslagsberäkningar utgått ifrån att den ekonomiska kartan även i fortsättningen skulle utgivas i den form, varom beslut fattades vid 1937 års riksdag och att, i enlighet med utredningsmannens förslag, den under krigsåren uppkomna förseningen i den ekonomiska kartläggningen skulle inhämtas under en tid av åtta år. Vidare har kartverket, som jämväl berört frågan om en ny topografisk karta över landet, föreslagit, att den nuvarande topografiska kartan skulle revideras under en tid av femton år. Efter samråd med försvarsstaben har kartverket därjämte förordat, att de militära specialkartor, som fortlöpande måste upprättas, skulle upptagas bland kartverkets ordinarie uppgifter och att medel för dessa kartarbeten skulle beräknas under kartverkets anslag, ävensom framlagt vissa förslag i syfte att trygga försvarsväsendets inflytande vid de allmänna kartarbetenas bedrivande. För att möjliggöra för kartverket att i önskvärd utsträckning kunna framställa specialkartor för statliga och kommunala institutioner samt enskilda har kartverket begärt inrättande av en särskild arbetsdetalj för detta ändamål. Slutligen ha framställningar gjorts om ändrade lönegradsplaceringar för vissa av verkets tjänstemän samt med hänsyn till de utökade arbetsuppgifterna inrättande av nya tjänster.

Över kartverkets statskrivelse ha utlåtanden infordrats från överbefälhavaren, statskontoret, riksräkenskapsverket och allmänna lönenämnden.

II. Den ekonomiska kartläggningen.

Redogörelser för den ekonomiska kartläggningens bedrivande, besparingsutredningens förslag, utredningsmannens betänkande samt yttrandena lämnas å s. 4—16 i propositionen.

Föredraganden, statsrådet Sträng, har i denna del anfört och föreslagit följande:

»Beslutet om den ekonomiska kartläggningen i dess nuvarande form fattades vid 1937 års riksdag. Enligt detta beslut skulle kartan grundas på en fotokarta i skalan 1 : 10 000, å vilken sedermera efter fältarbeten skulle inläggas fastighetsindelning, bebyggelse, kommunikationsleder, viktigare kraftledningar, sjöar och större vattendrag samt fornlämningar ävensom av ågoslagen åker och trädgård. Kartan avsågs bliva färdigställd under loppet av 30 år efter det kartverkets organisation för ändamålet utbyggs.

I samband med de undersökningar som under krigsåren verkställdes av besparingsutredningen i syfte att få till stånd besparingar i den statliga verksamheten upptogs även till övervägande frågan om möjliga inskränkningar i den ekonomiska kartläggningen. Besparingsberedningen ifrågasatte därvid,

att enbart fotokartan skulle utgivras såsom ekonomisk karta eller ock att skalan för den nuvarande ekonomiska kartan skulle minskas till skalan 1 : 20 000 och i anslutning därtill fältarbetena vid kartframställningen starkt begränsas.

En inskränkning eller begränsning av den ekonomiska kartläggningen synes för närvarande icke kunna ifrågakomma. Såsom framgår av den verkställda utredningen och de däröver avgivna yttrandena är behovet av en ekonomisk karta synnerligen trängande och av allra största betydelse för väsentliga allmänna och enskilda intressen. Den rationalisering av vårt lands jordbruk, som för närvarande är föremål för övervägande och planläggning och som på alla håll anses vara en av de viktigaste förutsättningarna för att få till stånd bättre ekonomiska möjligheter för landets jordbruksnäring, kommer att i hög grad underlättas om en aktuell och modern ekonomisk karta står till förfogande. Mycken tid och mycket arbete skulle kunna inbesparas vid rationaliseringens planläggande och genomförande med hjälp av den ekonomiska kartan. Men även ur ett flertal andra synpunkter är den ekonomiska kartan behövlig. För lantmäteriväsendet innebär densamma stora fördelar. Överlantmätarna i de län, där den ekonomiska kartläggningen helt eller i större omfattning slutförts, ha också kraftigt understrukt kartans värde för lantmäteriarbetet. Kartan underlättar sålunda enligt dessa uttalanden i stor utsträckning bedömning av förutsättningarna för och behovet av olika lantmäteriförrättningar och kan tillika tjäna såsom underlag för fastighetsredovisningen. Ur fastighetsbildningssynpunkt är det vidare en stor tillgång att en karta finnes ur vilken man kan utläsa icke blott fastigheternas utan även större områdens sammansättning i ägoslag. Med nuvarande kartmaterial är detta som regel icke möjligt och en följd härav är bland annat, att ett önskat skiftes lämplighet ur fastighetsbildningssynpunkt icke kan överblickas utan att först en dyrbar och tidsödande sammanställning av på olika håll tillgängligt kartmaterial utförts.

Även ur samhällsplanerings- och samhällsplaneringssynpunkt är den ekonomiska kartan av behovet starkt påkallad. Denna kan i hög grad bidra till en bättre överblick i ärenden rörande fastställande av olika bestämmelser om fastighetsbildningen och byggnadsförhållandena. Kartan torde likaledes bli till god hjälp vid planläggningar av vägar och frågor rörande vägväsendet. Den nuvarande bristen på tillfredsställande kartmaterial har även i förevarande hänseenden i icke ringa utsträckning medfört att betydande kostnader måst nedläggas å sammanställningar av översiktskartor, vilka skulle varit obehövliga därest den ekonomiska kartan funnits tillgänglig.

Den ekonomiska kartan kan även få vidsträckt användning inom skogsbruket. På detta område kan genom densamma i väsentlig grad underlättas planläggningen av flertalet skogsvårdande åtgärder såsom skogsodling, hyggesrensning och torrläggning. Jämväl vid skogsindelings- och taxeringsförrättningar kan den ekonomiska kartan komma till stor användning.

Såsom framgår av vad jag nu anfört förefinnes inom skilda områden ett starkt behov av att den ekonomiska kartläggningen fortsättes. Att verkställa

en sådan förenkling av den ekonomiska kartan, som besparingsberedningen ifrågasatt, anser jag icke heller tillrådligt. För att kartan skall fylla de olika anspråk, som ställas på densamma är det nödvändigt att den erhåller den utformning som bestämdes genom 1937 års beslut. Varje inskränkning i utmärkandet å kartan av fastighetgränser, bebyggelse eller ägoslag kommer att avsevärt försämra kartans användbarhet. Framför allt är det av behovet påkallat, att en så fullständig karta som möjligt i nyssberörda avseenden finnes att tillgå under det arbete med rationaliseringen av landets jordbruk som förestår under de kommande årtiondena. Vad jag nu anfört gäller även det av besparingsberedningen framförda förslaget om minskning av kartans skala från 1: 10 000 till 1: 20 000. En dylik åtgärd skulle sålunda i väsentlig grad minska kartans brukbarhet. Det är dessutom att märka att denna åtgärd endast skulle medföra förhållandevis små besparingar i kostnaderna för kartan. Enligt vad kartverket uttalat skulle en minskning av skalan på förslaget sätt medföra en besparing av två procent av totalkostnaden för kartans upprättande och utgivning. Uppenbart är att fullbordandet av den ekonomiska kartan i den föreslagna formen kommer att draga stora kostnader för statsverket. Emellertid måste härvid beaktas, att kartan kommer att möjliggöra avsevärda besparingar för såväl det allmänna som enskilda vid utförandet av viktiga arbeten på olika områden, där behov av ett gott kartmaterial föreligger.

Även om den under krigsåren inträdda förseningen i de ekonomiska kartarbetena i enlighet med utredningsmannens förslag inhämtas, skulle utgivningen av den ekonomiska kartan icke vara fullbordad förrän år 1975. Särskilt med hänsyn till de förestående rationaliseringsåtgärderna inom jordbruket är det angeläget, att den ekonomiska kartan färdigställs tidigare. Såsom 1942 års jordbrukskommitté anfört torde nämligen de organ, som skola handhava rationaliseringen i avsaknad av en ekonomisk karta ofta bli nödsakade att låta företaga omfattande fältarbeten, vilka skulle medföra betydande kostnader. Ett annat skäl för påskyndande av de ekonomiska kartarbetena är, att frågan om en ny topografisk karta för landet även är aktuell. Enligt de försöksarbeten, som utförts för fastställande av den lämpligaste typen för denna karta, skulle även den topografiska kartan kunna grundas på fotokartan. Såväl tid som kostnader skulle sparas vid framställningen av den topografiska kartan, om den ekonomiska kartläggningen ginge före den topografiska. Det synes sålunda fördelaktigt att genomföra den ekonomiska kartläggningen på kortare tid än som förutsattes i 1937 års beslut. Detta skulle i stort sett beträffande kostnaderna för den ekonomiska kartans upprättande blott innebära, att dessa kostnader fördelades på ett färre antal år, medan man skulle spara betydande utgifter på andra håll. Jag finner mig på grund härav böra förorda, att den ekonomiska kartläggningen bedrivs så, att den kan vara fullbordad på en tid av 15 år.

Enligt vad jag inhämtat från kartverket är detta program möjligt att genomföra, om den ekonomiska kartbyrån erhåller viss ytterligare personalförstärkning. Till denna fråga torde jag få återkomma i det följande.

Därest den ekonomiska kartläggningen i enlighet med vad jag nu föreslagit fullbordas på 15 år, torde ordningsföljden mellan de olika länens kartläggning icke bliva av så stor betydelse. Frågan vilka områden, som först skola kartläggas, torde få avgöras under beaktande av det mest rationella utnyttjandet av tillgängligt fotokartmaterial och samordnandet av fotokartframställningen för den ekonomiska kartan och övriga kartor. Emellertid torde härvid hänsyn även böra tagas till i vad mån rationaliseringsåtgärder inom jordbruket kunna påkalla snabbare ekonomisk kartläggning av vissa län.

Jag är icke nu beredd att taga ställning till förslagen att upprätta ekonomiska kartor över områden, vilka enligt 1937 års plan skola ligga utanför den ekonomiska kartläggningen, liksom ej heller till den ifrågasatta utvidgningen av redovisningen av ägoslagen beträffande den ekonomiska kartan för Norrland. Dessa spörsmål torde få underkastas ytterligare utredning och överväganden.»

Till en början torde böra erinras att den ekonomiska kartläggningen av landet enligt det beslut som fattades vid 1937 års riksdag skulle grundas på en fotokarta i skalan 1:10 000 och inriktas på att bliva genomförd under loppet av 30 år. Frågan om denna kartläggning har därefter varit föremål för uppmärksamhet inom besparingsutredningen som framlagt vissa förslag till förändringar i syfte att nedbringa kostnaderna för kartan. Vidare har en särskild utredning behandlat frågan men förordat kartarbetets fortsättande enligt den ursprungliga planen, varvid dock utgivningen av kartan på grund av försening under krigsåren beräknats icke kunna vara slutförd förrän år 1975.

Utskottet.

Liksom föredragande statsrådet finner utskottet påkallat att statsmakterna nu upptaga hithörande spörsmål till förnyade överväganden. Vad angår av besparingsutredningen ifrågasatt inskränkning eller begränsning av den ekonomiska kartan är utskottet — då en karta av förevarande slag synes vara behövlig ur flera synpunkter och av allra största betydelse för väsentliga allmänna och enskilda intressen — av den uppfattningen att någon dylik förenkling icke kan vara tillräddlig. Emellertid är det angeläget att färdigställandet av kartan kan ske i en snabbare takt, detta särskilt eftersom de förestående rationaliseringsåtgärderna inom jordbruket skulle i hög grad underlättas genom tillgång till en aktuell och modern ekonomisk karta. Därigenom skulle för övrigt vinnas den fördelen att fotokartan kunde läggas till grund även för en ny topografisk karta, varav såsom framgår av följande avsnitt föreligger ett trängande behov. I enlighet med det anförda vill utskottet biträda föredragandens förslag att den ekonomiska kartläggningen i fortsättningen bör bedrivas efter oförändrade riktlinjer och påskyndas så att den kan vara avslutad inom en tidrymd av 15 år.

III. Revidering av den nuvarande topografiska kartan.

Efter redogörelser i ämnet å s. 19—21 har *föredragande statsrådet* anfört följande:

»Av vad kartverket anfört framgår, att den nuvarande topografiska kartan över landet är i hög grad bristfällig. Anledningen härtill är att söka i det förhållandet, att de topografiska kartorna, som ursprungligen uppmättes under en så lång tid som omkring 100 år, nämligen under tiden från 1810 till omkring 1920 såväl beträffande äldsta bladen i södra Sverige som i fråga om flertalet kartblad i skalan 1: 200 000 upprättats på svagt eller intet geodetiskt underlag och dålig stommaterial. Under sådana förhållanden är det uppenbart att starkt behov förefinnes av en modern och förbättrad topografisk karta. För närvarande pågå, såsom också framgår av vad kartverket anfört, undersökningar rörande arbetsmetoderna och den lämpligaste typen för denna karta. Ett förslag beträffande kartan torde kunna förväntas från kartverket under innevarande år. Även om i en nära framtid beslut skulle fattas om upprättande av en ny topografisk karta, kommer det att förflyta en avsevärd tid, innan denna kan färdigställas.

Under mellantiden måste, framför allt med hänsyn till försvarsväsendets behov av en någorlunda tillfredsställande fältkarta, de påtagligaste bristerna i den nuvarande topografiska kartan avlägsnas. Denna revidering torde huvudsakligen kunna ske i överensstämmelse med kartverkets förslag. Ommätning eller revidering av södra verkets blad torde sålunda böra genomföras inom en period av 15 år räknat från och med innevarande år och på sådant sätt att icke något blad den 1 januari 1961 är äldre än 10—15 år. Denna modernitet synes därefter böra vidmakthållas genom fortlöpande ajourhållning. Den del av norra verkets som finnes i skalan 1: 100 000 bör likaledes revideras under samma 15-årsperiod som södra verkets och därefter hållas ajour. Av bladen i skalan 1: 200 000 böra de, som befinnas därtill användbara, revideras. De blad i denna skala, som icke lämpligen kunna revideras, böra nödtorftigt förbättras genom justeringar i fråga om vägnät, turistorter och turistleder.

Till frågan om personalbehovet för nu ifrågavarande arbeten återkommer jag närmare i det följande.»

Utskottet.

Såsom antyddes i det föregående är frågan om en ny topografisk karta för landet aktuell. Den nuvarande kartan, den s. k. generalstabskartan, påbörjades 1810 och avslutades i sitt första skede 1923, vilket torde vara förklaring nog till att densamma är i hög grad bristfällig och att ett starkt behov förefinnes av en förbättrad topografisk karta. Ett förslag rörande den lämpligaste typen för en dylik karta är ock att förvänta från kartverket under innevarande år. Då det emellertid i vilket fall som helst kommer att förflyta avsevärd tid innan en ny topografisk karta kan färdigställas, synes det utskottet liksom föredragande statsrådet nödvändigt — icke minst med hän-

syn till försvarsväsendets behov av en någorlunda tillfredsställande fältkarta — att de påtagligaste bristerna i den nuvarande kartan avlägsnas snarast möjligt. En tidrymd av 15 år förefaller även härvidlag vara lämpligt beräknad. Därefter torde sådan modernitet i fråga om kartan att intet blad blir äldre än 10—15 år böra vidmakthållas genom fortlöpande ajourhållning.

IV. Kartverkets ställning till försvarsväsendet. Uptagande av framställning av militära specialkartor bland kartverkets ordinarie arbetsuppgifter.

Föredraganden har — efter redogörelse å s. 22—27 för ifrågavarande spörsmål — anfört följande:

»Då kartverket år 1937 organiserades såsom ett självständigt civilt verk tillförsäkrades genom bestämmelser i kartverkets instruktion försvarsväsendet möjlighet att få sina önskemål i fråga om kartframställningen beaktade. Med dessa bestämmelser avsågos att å ena sidan tillgodose försvarsväsendets intressen vid kartverksamhetens bedrivande samt att å andra sidan säkerställa planmässigheten vid den allmänna kartläggningen ur det civila behovets synpunkt. Den avvägning av de olika intressena som härvid kom till stånd synes fullt tillfredsställande. Det bör därför icke ifrågakomma, att kartverket inordnas under försvarsväsendet.

Såsom kartverket framhållit torde ett tillgodoseende i högre grad än tidigare av försvarsväsendets kartbehov icke vara beroende av att det militära inflytandet på kartverkets arbeten ökas utan av att kartverkets arbetskapacitet höjes, så att även under fredstid försvarsväsendets kartbehov kan tillgodoses jämsides med de allmänna kartarbetena. Enligt det av kartverket efter samråd med försvarsstaben framlagda förslaget skulle detta ske genom att framställning av de militära specialkartor, av vilka ett stadigvarande behov föreläge, upptoges bland kartverkets ordinarie arbetsuppgifter. Härvid skulle för denna kartframställning erforderliga medel beräknas under anslagen till kartverket. Genom att för ifrågavarande ändamål skapades en fast organisation skulle bland annat erhållas en bättre personalrekrytering.

Med hänsyn till de angivna fördelarna av att inom kartverket upprättas en särskild personalorganisation för framställning av de specialkartor, varav försvarsväsendet har ett varaktigt behov, vill jag icke motsätta mig att förslaget härom genomföres. Kostnaderna för framställningen av dessa kartor, med undantag av tryckningskostnaderna, skola därvid belasta kartverkets anslag. Detta synes rimligt med tanke på att ifrågavarande kartmaterial i stor utsträckning kommer de allmänna kartarbetena till godo. Jag kan även biträda det framlagda förslaget i fråga om formerna för samarbetet mellan kartverket och försvarsstaben. Därest riksdagen icke har något att erinra häremot, torde Kungl. Maj:t få vidtaga härav betingade ändringar i kartverkets instruktion.»

Utskottet.

Enligt organisationsplanen för kartverket åligger det verket att biträda vid framställningen av specialkartor för försvarsväsendets behov. I likhet med föredragande statsrådet synes det utskottet lämpligt att inom kartverket upprättas en särskild personalorganisation för ifrågavarande kartarbeten. Enär kartmaterialet för ändamålet i stor utsträckning kommer de allmänna kartarbetena till godo, torde intet vara att invända mot att kostnaderna för militärkartorna, med undantag av tryckningskostnaderna, få belasta kartverkets anslag.

V. Inrättande av en särskild arbetsorganisation för framställning av specialkartor m. m. för statliga och kommunala institutioners samt enskildas räkning.

Föredraganden har — efter redogörelse för ärendet å s. 28—30 — anfört följande:

»Redan vid 1937 års omorganisation förutsågs, att framdeles en särskild organisation kunde behöva inrättas inom kartverket för att tillgodose behov av specialkartor m. m. Av vad kartverket anfört framgår, att antalet framställningar om flygfotografering för särskilda ändamål ökat för varje år men att kartverket på grund av brist på personal och utrustning måst avvisa flertalet av dessa. Då det i stor utsträckning är statliga institutioner eller statsunderstödda företag, som påfordra dylika arbeten, synes det önskvärt, att kartverket ägde större möjligheter än hittills att tillmötesgå framställningarna. En utveckling i den riktningen — såsom ock antytts från vissa håll — att andra statliga verk skulle vid sidan av kartverket uppsätta egna organisationer för flygfotografering och framställning av specialkartor måste uppenbarligen anses otillfredsställande. Icke heller finner jag det ändamålsenligt, att på privata intressen grundade företag komma till stånd för tillgodoseende av behovet av flygfotografering för kartläggningsändamål. I likhet med kartverket är jag av den uppfattningen att det ur flera synpunkter är mest rationellt om ifrågavarande verksamhet kan som regel handhas av det för ändamålet inrättade statliga organet nämligen kartverket. Genom att i lämplig omfattning utöka personalen uppnås ju även det av överbefälhavaren berörda önskemålet om tillräcklig personal för försvaret vid mobilisering.

Med hänsyn till det anförda anser jag mig böra förorda att för ifrågavarande ändamål inom kartverket inrättas en särskild arbetsdetalj. Tillsvidare torde denna böra organiseras med den av kartverket föreslagna personaluppsättningen. För utförda arbeten bör uttagas en med hänsyn till verkets kostnader skälig ersättning.»

Utskottet.

För att kartverket skall erhålla ökade möjligheter att enligt sin instruktion tillhandahålla specialkartor efter beställning av statliga institutioner, halvstatliga företag eller från andra håll vill utskottet biträda förslaget om

att inom verket inrättas en särskild avdelning för ändamålet. Beställare av dylik karta beräknas skola erlægga en med hänsyn till kartverkets kostnader skälig ersättning.

VI. Frågan angående karttrycket och den därmed sammanhängande förlagsverksamheten.

Efter en redogörelse för frågan å s. 30 o. 31 har *föredraganden* anfört följande:

»Jag torde i detta sammanhang få erinra, att jag med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 25 januari 1946 tillkallat sex sakkunniga för att verkställa utredning och avgiva förslag angående organisationen av statens reproduktionsanstalt m. m. I de av mig för utredningen lämnade direktiven uttalade jag, att de sakkunniga jämväl borde till övervägande upptaga spørsmålet angående karttryckets ordnande. Enligt vad jag vidare uttalade, borde en undersökning verkställas om icke möjligheter förefunnes att revidera avtalet med generalstabens litografiska anstalt angående karttrycket i en för staten förmånligare riktning. Även möjligheterna att överflytta karttrycket till statens reproduktionsanstalt eller att bilda ett bolag med staten som delägare för bedrivande av ifrågavarande verksamhet borde under utredningen närmare undersökas. I avvaktan på slutförandet av utredningen torde för närvarande några åtgärder i nu förevarande hänseenden icke lämpligen böra vidtagas.»

Jämväl utskottet finner det vara angeläget att spørsmålet om karttryckets ordnande upptages till övervägande och att därvid eftersträvas en ur ekonomisk synpunkt för statsverket förmånlig lösning. I avvaktan på slutförandet av den utredning som för närvarande behandlar frågan torde emellertid någon åtgärd i förevarande syfte icke nu böra vidtagas.

Utskottet.

VII. Fråga om ändrad lönegradsplacering för vissa tjänster vid kartverket m. m.

Redogörelse för hithörande spørsmål återfinnes å s. 31—44.

Föredraganden har härutinnan anfört och föreslagit följande:

»I de nu föreliggande utredningarna rörande kartverkets arbetsuppgifter och organisation har även upptagits till behandling frågan om lönegradsplaceringen för ett stort antal av verkets befattningshavare. Vad angår kartverkschefens löneställning är jag icke beredd att nu föreslå någon ändring härutinnan. Denna fråga synes lämpligen böra upptagas till prövning i samband med en allmän översyn av chefstjänstemännens löner. Jämväl med inrättande av ett särskilt arvode till kartverkschefens ställföreträdare torde vid sådant förhållande få anstå tills vidare.

För uppflyttning av observatorerna från 26 till 27 lönegraden har bland annat åberopats, att kraven på teoretisk kompetens för dessa befattningshavare samt deras arbetsuppgifter vore likvärdiga med dem som gällde för de i 27 lönegraden placerade statsgeologerna. I fråga om löneställningen för förste statsgeodeter och förste statskartografer ha jämförelser anställts med förste statsmeteorologer och förste statshydrologer, vilka enligt beslut av 1945 års riksdag uppflyttats till 26 lönegraden. Förste statskartograferna ha även jämställts med förste byråingenjörer i nämnda lönegrad. Även om enligt min mening vissa skäl kunna åberopas för en uppflyttning i lönegradshänseende av observatorer samt förste statsgeodeter och förste statskartografer, finner jag mig likväl — då ståndpunktstagandet till vissa andra löneproblem, som för närvarande äro föremål för utredning, såsom frågan om lantmätarnas löneställning, kunna få inverkan på förevarande fråga — icke beredd att nu taga slutlig ställning till densamma. Under sådana förhållanden torde även få anstå med avgörandet beträffande förste statstopografernas löneställning.

Vad angår lönegradsplaceringen för statsgeodeter och statskartografer anser jag mig, med hänsyn till de kompetenskrav som uppställas för dem, liksom ock i betraktande av de rekryteringssvårigheter som på detta område förefinnas, böra förorda en uppflyttning av dessa befattningshavare till 23 lönegraden. Jag har därvid särskilt tagit i beaktande vikten av att kartverket skall kunna erhålla en tillfredsställande personalrekrytering vid den förutsatta utökningen av organisationen.

Däremot kan jag icke tillstyrka att statstopograferna, för vilka några kompetenskrav icke fastställts, erhålla motsvarande uppflyttning. För att underlätta rekryteringen av officerare till statstopografbefattningarna vill jag dock icke motsätta mig, att nämnda befattningar placeras i 22 lönegraden. I samband härmed torde motsvarande höjning böra företagas av de av Kungl. Maj:t bestämda arvodesbeloppen till pensionerade officerare, vilka anställts vid kartverket såsom icke-ordinarie befattningshavare.

I fråga om löneställningen för extra statsgeodeter och extra statskartografer under de två första anställningsåren ansluter jag mig till lönenämndens förslag härutinnan. De torde sålunda såvitt icke särskilda skäl till annat föranleda böra under första året placeras i lönegrad Ex 16 och under andra året i Ex 18.

Av kartverkets utredning rörande löneställningen för den tekniska personalen i 11—17 lönegraderna framgår att på de tekniska biträdena och fotografbiträdena samt flygfotograferna i många fall lagts betydligt ansvarsfullare arbetsuppgifter, än som beräknades, då deras nuvarande löneställning bestämdes. Vidare synas fotografbiträden, gravyrritare och tekniska biträden vid kartverket ha arbetsuppgifter av motsvarande art som i 12 och 15 lönegraderna placerade befattningshavare vid sjökartverket samt meteorologiska och hydrologiska institutet. Jag anser därför en höjning av löneställningen för förenämnda befattningshavare vid kartverket vara befogad. Jag kan dock icke biträda personalföreningens hemställan om uppflyttning av samtliga fotografbiträden och tekniska biträden i 15 lönegraden. Däremot vill

jag tillstyrka den av kartverket föreslagna uppflyttningen till 12 lönegraden för gravyrritare, fotografbiträden och tekniska biträden. I likhet med kartverket finner jag jämväl skäl tala för en differentiering av lönegradsplaceringen för de tekniska biträdena, fotografbiträdena och flygfotograferna motsvarande den som nu förefinnes mellan gravyrritare, gravörer och förste gravörer, varigenom en likartad befordringsgång skulle skapas för här ifrågavarande befattningshavare å samtliga kartverkets byråer. Av vad som anförts rörande arbetsuppgifterna för de å geodetiska och fotogrammetriska byråerna placerade tekniska biträdena framgår, att dessa från statsgeodeter, statskartografer eller statstopografer övertagit mätningstekniska arbeten, som äro av förhållandevis självständig natur. Dessa befattningshavare synas därför böra placeras i 15 lönegraden. Jag vill icke heller motsätta mig att ett antal av de tekniska biträdena å ekonomiska kartbyrån nu uppföras i samma lönegrad för att möjliggöra befordran för de dugligaste av de tekniska biträdena å denna byrå. Dessa förutsättas då skola ägna sig åt de mera kvalificerade arbetena å byrån. Det synes likaledes lämpligt, att befattningar inrättas i 17 lönegraden, vilkas innehavare skola utföra mera krävande åligganden samt biträda vid handledning av personalen vid rutinarbeten m. m. Å fotogrammetriska byrån synas sålunda i enlighet med vad kartverket förordat två befattningar böra uppflyttas från 15 till 17 lönegraden.

Såsom kartverket föreslagit torde enhetliga tjänstebenämningar böra införas för ifrågavarande grupper befattningshavare samt för gravörer och förste gravörer, nämligen kartassistent för befattningshavare i 12 och 15 lönegraderna samt förste kartassistent för befattningshavare i 17 lönegraden.

Vid 1937 års omorganisation förutsattes följande befordringsgång för ifrågavarande personal under provtjänstgöringen, nämligen två år i lönegrad Ex 6, ett år i lönegrad Ex 11 och tre år i Eo 11. Med hänsyn till den för teknisk arbetskraft på andra områden gällande lönesättningen torde någon förbättring i lönegradsplaceringen för dessa personalgrupper under provtjänstgöringsperioden böra ske. Sålunda torde såvitt icke särskilda skäl till annat föranleda följande befordringsgång böra tillämpas för fotografbiträden och tekniska biträden, nämligen två år i Ex 7, ett år i Ex 12 och tre år i Eo 12. Beträffande gravyrritarna, för vilka tillkommer ett elevår före antagning till gravyrritare i Ex 7, synas de efter sina sju år såsom elev, extra och extra ordinarie tjänsteman kunna betraktas såsom fullt utbildade gravörer och till följd därav i regel böra placeras icke såsom ordinarie gravyrritare utan som extra ordinarie gravör, om ordinarie dylik befattning icke är ledig.

Jag är icke för närvarande beredd tillstyrka, att till flygfotograferna skola under flygtjänst utgå särskilda arvoden utöver lönen. Jag vill erinra om att vid bifall till vad jag förordat i fråga om lönegradsplaceringen, flygfotograferna erhålla möjlighet till befordran till förste kartassistenttjänst i lönegrad A 17.»

Utskottet.

I samband med förut tillstyrkta omläggningar av kartverkets arbetsuppgifter — framförallt för att påskynda arbetena med de ekonomiska och topografiska kartorna — har i propositionen behandlats frågan om löneställningen för ett stort antal av verkets befattningshavare. Vad angår verkschefens tjänsteställning finner utskottet i likhet med föredragande statsrådet och statskontoret att med hänsyn till ämbetsverkets storleksordning det kan vara anledning att denna fråga omprövas i samband med en allmän översyn av chefstjänstemännens löner. I avvaktan härpå torde jämväl böra få anstå med inrättandet av särskilt arvode till kartverkschefens ställföreträdare. Även om enligt föredragandens mening vissa skäl kunna åberopas för en uppflyttning i lönegradshänseende av observatörer, förste statsgeodeter, förste statskartografer och förste statstopografer, har föredraganden likväl — då ståndpunktstagandet till vissa andra löneproblem inom statsförvaltningen kunna få inverkan på förevarande fråga — icke ansett sig beredd att nu taga slutlig ställning till densamma. I motionen I: 267 har häremot anförts att ett uppskov med sålunda ifrågasatta löne reglering inger betänkligheter med avseende på utsikterna att i sådant fall trygga en tillfredsställande rekrytering av nämnda för arbetsledningen betydelsefulla befattningar samt hemställts om befattningarnas uppflyttande i lönegrad i enlighet med kartverkets förslag. Det har förefallit utskottet som om något förbättrade löneförmåner skulle kunna ifrågasättas jämväl för vissa andra grupper av kartverkets befattningshavare. Utskottet tänker då närmast på den tekniska personalen i lönegraderna 11—17, inbegripet flygfotograferna. I anslutning till vad statskontoret och allmänna lönenämnden anført synas här berörda lönefrågor böra genom Kungl. Maj:ts föranstaltande göras till föremål för ytterligare överväganden i samband med en närmare utredning om befattningshavarnas arbetsuppgifter. I avvaktan härpå torde vad föredraganden nu föreslagit rörande vissa befattningshavares lönegradsplacering böra godtagas.

VIII. Personalbehov.

Redogörelse i ämnet lämnas å s. 47—58.

Föredraganden har beträffande personalbehovet anført och föreslagit följande:

»Kartverkets nuvarande personalorganisation omfattar förutom viss militär personal, som deltagar i ritkurs eller enbart är anställd under fältarbetet, 144 befattningshavare. Med militära kartarbeten sysselsättas därjämte omkring 75 befattningshavare som övergångsvis avlönas från anslag till försvarsberedskapens avveckling. Den av kartverket i dess anslagsframställning föreslagna personalorganisationen räknar 249 befattningshavare. Enligt beräkningar av kartverkschefen skulle för genomförande av den ekonomiska kartläggningen under en till 15 år förkortad tidsperiod erfordras ytterligare 38 befattningar.

Utgångspunkter för kartverkets uppskattning av personalbehovet ha väsent-

ligen varit vissa årliga arbetsresultat som måste uppnås för att de planer avseende ekonomisk kartläggning, revidering av topografiska kartan samt framställning av militära specialkartor m. m., för vilka i det föregående redogjorts, skola kunna genomföras. Med hänsyn till den ståndpunkt jag enligt vad jag i det föregående anfört intager i nämnda frågor har jag funnit mig böra i huvudsak godtaga de av kartverket framlagda personalberäkningarna samt därutöver föreslå den utökning av personalen som erfordras för att den ekonomiska kartläggningen skall kunna fullbordas på 15 år.

Vad först beträffar den för administrativa och kamerala arbetsuppgifter avsedda personalen, vilken för närvarande står under direkt ledning av kartverkets chef, torde den förändringen böra vidtagas, att ifrågavarande personal organiseras på en särskild avdelning. Omfattningen av de kamerala och administrativa göromålen vid kartverket synes redan med nuvarande kartproduktion motivera en förstärkning av personalen å kassa- och registratorskontoret. Den förutsatta utvidgade verksamheten å byråerna kommer därtill att medföra en betydande ökning av dessa göromål. För handläggning av personalärenden ävensom av sådana ärenden, som i allmänhet bruka åligga kamrerare, anser jag en kamrerarbefattning böra inrättas. Innehavaren av denna befattning bör jämväl biträda kartverkschefen med sekreterargöromål, varigenom denne skulle erhålla en önskvärd avlastning av administrativa arbetsuppgifter. Befattningen synes i enlighet med kartverkets förslag böra hänföras till lönegrad A 22. För kassörsgöromålens handhavande lär, såsom lönenämnden framhållit, vara tillfyllest med en kassör i 11 lönegraden. Till följd härav torde den nuvarande kassörsbefattningen böra uppföras å övergångsstat. Kansliskrivartjänsten synes i anslutning till kartverkets förslag böra utbytas mot en registratorsbefattning. Jag har icke heller något att erinra mot att kanslibiträdet överföres å ordinarie stat. Den extra kontorsbiträdesbefattningen bör däremot tillsvidare blott förändras till extra ordinarie. Vidare vill jag föreslå, att biträdespersonalen förstärkes med ett kontorsbiträde och ett skrivbiträde å extra ordinarie stat. Med hänsyn till att den utvidgade fältarbetspersonalen medför ett omfattande arbete med sakgranskning av reseräkningar, vilket arbete är koncentrerat till månaderna oktober—januari, anser jag, att kartverket bör erhålla möjlighet att under denna tid anställa lämplig arbetskraft för biträde vid denna granskning. För detta ändamål torde böra beräknas ett belopp av 2 000 kronor under icke-ordinarieposten. För handhavande av kartverkets förråd av tryckta kartor m. m. torde böra inrättas en befattning som arkivbiträde. För närvarande är jag icke beredd att föreslå högre löneställning för denna befattning, som tills vidare torde böra uppföras å extra ordinarie stat, än 7 lönegraden.

Bland kartverkets byråer kommer givetvis den största personalökningen att falla på den ekonomiska kartbyrån till följd av den föreslagna forceeringen av den ekonomiska kartans färdigställande. För att det av mig i det föregående förordade programmet för den ekonomiska kartläggningen skall kunna genomföras, har räknats med att 13 fältrekognosceringslag måste vara

i verksamhet. Med hänsyn härtill finner jag det ofrånkomligt att byråns personal utökas med följande befattningshavare, nämligen två förste statskartografer, tio statskartografer, 54 kartassistenter, två förste ritare, två ritare, 13 ritbiträden och en expeditionsvakt. Då byråchefen vid denna ansvällning av byråns personalorganisation, från 54 till 138 befattningshavare, icke ensam torde kunna leda byråns arbete, anser jag att jämte byråchefen för byråns ledning bör avses en byrådirektör. Denne torde böra placeras i 28 lönegraden och uppföras å extra ordinarie stat. Av de två nya förste statskartograferna bör den ene, som skall handhava ledningen av en av de fyra arbetsdetaljer, vari byrån är indelad, få ordinarie anställning, medan den andre, som i anledning av förkortandet av tidsperioden för den ekonomiska kartläggningen erfordras för granskning av fältarbetsresultaten och för kartutgivningen, bör uppföras såsom extra ordinarie tjänsteman. Av de tio nya statskartografbefattningarna böra två bliva ordinarie, vilket innebär att två för närvarande vakantsatta dylika befattningar skola återbesättas. Av de övriga åtta befattningarna, vilkas upptagande föranletts av mitt förslag att fullborda den ekonomiska kartläggningen på 15 år, torde sex böra uppföras å extra ordinarie stat och två å extra stat. Jag förutsätter därvid, att omedelbar anställning som extra ordinarie statskartograf endast skall ifrågakomma, därest vederbörande genom tidigare statstjänstgöring eller på annat sätt styrkt sin kompetens. Enligt vad jag förordat skulle antalet kartassistenttjänster å byrån utgöra sammanlagt 72, nämligen 54 nya och 18 redan inrättade tekniska biträdestjänster. Såsom ordinarie torde böra uppföras 22 av dessa tjänster, såsom extra ordinarie 15 och såsom extra 35. Av de nya kartassistenttjänsterna äro 27, nämligen sju extra ordinarie och 20 extra befattningar betingade av mitt förslag i fråga om tidsperioden för den ekonomiska kartläggningen. Med hänsyn till att en så omfattande nyrekrytering av kartassistenter som det här är fråga om kan möta svårigheter vill jag förorda, att provtjänstgöringen i Ex 7 förkortas från två år till sex månader och att under den fortsatta provtjänstgöringen lönegrad Ex 12 får tillämpas. Väl utbildade tekniker torde böra kunna antagas direkt som extra ordinarie kartassistenter.

I anslutning till kartverkets förslag torde å topografiska kartbyrån personalen böra utökas med en förste statstopograf, en statstopograf och sex kartassistenter. De två förstnämnda befattningarna avses för arbetsledning vid framställningen av nivåkurvor å eldledningskartorna. Kartassistentbefattningarna äro nödvändiga till följd av att ett genomförande av den föreslagna planen för revidering av den topografiska kartan medför, att nya gravörer måste redan nu utbildas som ersättare för sådana befattningshavare, som beräknas skola avgå under de närmaste sex åren. I övrigt ha arbetena med eldledningskartor och revidering av den topografiska kartan icke ansetts behöva föranleda inrättande av några nya befattningar å byrån. Arbetena ha avsetts skola utföras av inbeordrad militär personal, vilken därför något utökats, ävensom i mindre utsträckning utlämnas på beting. En ritarbefattning i lönegrad Eo 7 bör överföras å ordinarie stat, varjämte bör upptagas en med fotogrammetriska byrån gemensam expeditionsvakttjänst i Eo 5.

Personalbehovet å fotogrammetriska byrån har av kartverket beräknats till 44 befattningshavare mot för närvarande, inberäknat 39 befattningshavare, som avlönas från försvarsväsendets anslag, 61. I personalorganisationen har härvid för den föreslagna nya arbetsdetaljen för framställning av specialkartor på beställning, upptagits en ordinarie förste statskartograf, en extra ordinarie statskartograf, sex kartassistenter, därav en i lönegrad A 15, en i Eo 15, två i A 12 och två i Eo 12, samt ett kontors- och ritbiträde i A 4. Biträdespersonalen har överförts till ordinarie och extra ordinarie stat i den utsträckning, som erfordras för ett genomförande av de föreslagna principerna beträffande befordringsgången fram till och med första ordinarie anställningen. Kartverkets förslag i fråga om denna byrå har icke föranlett någon erinran från min sida. Det är emellertid att märka, att kostnaderna för löner till befattningshavarna å den nya arbetsdetaljen skola helt täckas av inkomsterna av de å denna detalj utförda beställningsarbetena.

Å den geodetiska byrån torde i enlighet med kartverkets förslag en utökning av personalen med två kartassistenter i lönegrad A 12 böra ske. Såsom jag i det föregående förordat torde vidare två befattningar i Eo 11 som tekniskt biträde böra förändras till kartassistenttjänster i A 15. Kartverkets förslag om upptagande av en expeditionsvakt i Eo 5 som expeditionsvakt, tillika laboratoriebiträde, i A 6, finner jag mig endast kunna biträda i så måtto, att jag föreslår, att denne befattningshavare uppföres i Eo 6. Befattningshavaren bör därvid erhålla tjänstebenenämningen laboratoriebiträde. Slutligen torde såsom kartverket föreslagit ett rit- och kontorsbiträde i Ex 4 överföras å ordinarie stat samt en expeditionsvakt och ett ritbiträde i Ex 5 respektive Ex 4 givas extra ordinarie anställning.

I det föregående har jag föreslagit inrättande av en militärbyrå. I enlighet med kartverkets uppskattning av personalbehovet å denna byrå torde under byrån upptagas 13 befattningshavare, nämligen, förutom den å försvarsstabens stat uppförde militärassistenten, en biträdande militärassistent, en statstopograf, två ritare, sju ritbiträden och en expeditionsvakt. Den ena ritartjänsten och två av ritbiträdesbefattningarna synas böra uppföras såsom ordinarie, under det att statstopograftjänsten, den andra ritartjänsten och två av ritbiträdesbefattningarna böra upptagas såsom extra ordinarie befattningar samt de tre återstående ritbiträdesbefattningarna såsom extra. Till jämförelse må framhållas, att den nuvarande organisationen omfattar 27 befattningshavare, vilkas avlöningar med undantag för arvoden till militärassistenten och biträdande militärassistenten utgå från försvarsväsendets anslag.

Vid bifall till vad i det föregående föreslagits skulle personalen vid rikets allmänna kartverk under budgetåret 1946/47 komma att utgöras av de befattningshavare, som upptagas i en såsom bilaga A till detta protokoll fogad sammanställning,¹ i vilken till jämförelse även nuvarande personalorganisation redovisats.»

¹ Återfinnes i slutet av detta utlåtande.

Utskottet.

Den betydande utökning av kartverkets kapacitet som betingas av förut tillstyrkta omläggningar av verkets arbetsuppgifter förutsätter givetvis att verket beredes motsvarande förstärkning av sin personal. I propositionen föreslås också inrättandet av en rad nya ordinarie och andra befattningar. Det sålunda beräknade personalbehovet har icke föranlett någon utskottets erinran. Vad angår samtidigt föreslagna lönergleringar för vissa befattningar har utskottet ansett sig böra ifrågasätta jämkning i förslaget endast beträffande den kartverkets geodetiska byrå tilldelade laboratoriebiträdesbefattningen, vilken synes utskottet böra placeras i lönegrad Eo 7 i stället för Eo 6 enligt propositionen.

I detta sammanhang torde få omnämnas att utskottet uppmärksammat att propositionen icke innehåller något om huru kartverkets ökade behov av tjänstelokaler är avsett att tillgodoses. Utskottet utgår emellertid ifrån att härför erforderliga dispositioner blivit vidtagna genom Kungl. Maj:ts försorg.

IX. Anslagsfrågor.

Efter redogörelse för anslagsfrågornas läge å s. 61—65 har *föredraganden* anfört följande:

»Vad avlöningsanslaget beträffar skulle ett bifall till vad jag i det föregående förordat medföra, att posten avlöningar till ordinarie tjänstemän bör höjas med 343 700 kronor till (539 500 + 343 700 =) 883 200 kronor och posten avlöningar till icke-ordinarie personal med 291 150 kronor till (273 310 + 291 150 =) 564 460 kronor. Posten arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, bör å ena sidan höjas med 7 090 kronor, avseende arvoden till militärassistenten och biträdande militärassistenten samt beräknad ersättning vid vikariat å militärassistentbefattningen. Å andra sidan bör posten minska med 740 kronor motsvarande de belopp av 500 respektive 240 kronor, vilka nu i form av tilläggsarvoden utgå till den tjänsteman, som har tillsynen över kartförrådet, respektive en extra ordinarie flygfotograf. Posten synes sålunda böra uppföras med (2 090 + 7 090 — 740 =) 8 440 kronor. För rörligt tillägg torde slutligen böra beräknas (118 400 + 93 100 =) 211 500 kronor.

Under kartverkets avlöningsanslag skulle sålunda erfordras en medelsanvisning av (883 200 + 8 440 + 564 460 + 211 500 =) 1 667 600 kronor, vilket jämfört med anvisningen för innevarande budgetår innebär en anslagsökning med 734 300 kronor.

Den föreslagna utvidgningen av organisationen vid kartverket måste givetvis i hög grad påverka även utgifterna under omkostnadsanslaget. Posterna sjukvård m. m. samt publikationstryck torde i enlighet med kartverkets förslag böra höjas med 4 000 respektive 49 600 kronor till 9 000 respektive 97 000 kronor. Ett bifall till mitt förslag att genomföra den ekonomiska kartläggningen på 15 år torde föranleda, att medelsbehovet för nästa budgetår under posterna bränsle, lyse och vatten, övriga expenser samt ersättning för tjänstedräkt måste beräknas till respektive 4 000, 21 000 och 2 200 kronor högre belopp än enligt kartverkets uppskattning. Detta innebär att förenämn-

da poster i förhållande till medelsanvisningen för innevarande budgetår böra höjas från 15 000, 54 000 och 700 kronor till respektive 30 000, 120 500 och 4 700 kronor. Till reseersättningar torde böra beräknas oförändrat belopp, 300 kronor.

Kartverkets omkostnadsanslag synes sålunda för nästa budgetår böra uppföras med $(9\ 000 + 97\ 000 + 30\ 000 + 120\ 500 + 4\ 700 + 300 =)$ 261 500 kronor, vilket innebär en höjning av anslaget med 139 100 kronor.

Vad anslaget till kartarbeten m. m. beträffar förutsätta de av mig i det föregående tillstyrkta planerna för kartproduktionen en betydande ökning av fältarbetenas och flygfotograferingens omfattning under nästa budgetår. Utgifterna för nämnda ändamål torde böra uppskattas till 475 000 och 165 000 kronor mot för innevarande budgetår anvisade belopp av 178 000 och 45 000 kronor. Ökningen i förhållande till de av kartverket för samma ändamål beräknade beloppen är betingad av mitt förslag om förkortande av tiden för den ekonomiska kartläggningen. För reproduktionsarbeten, ortnamnsgranskning och ritkurs torde medelsbehovet i enlighet med vad kartverket föreslagit böra uppskattas till sammanlagt 41 500 kronor eller ett 15 000 kronor högre belopp än det för budgetåret 1945/46 anvisade.

Anslaget till kartarbeten m. m. torde alltså för budgetåret 1946/47 böra uppföras med $(475\ 000 + 165\ 000 + 41\ 500 =)$ 681 500 kronor.

Med hänsyn till vad som upplysts om den beräknade behållningen å ifrågavarande anslag vid innevarande budgetårs slut torde en förstärkning av anslaget med 100 000 kronor vara nödvändig för att fältarbetena skola kunna bedrivas i planerad utsträckning under maj och juni 1946. Jag förordar därför att för ändamålet anvisas 100 000 kronor å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår.

Anslaget till utrustning m. m. torde böra höjas med 194 000 kronor till 214 000 kronor. Höjningen avser nyanskaffning av instrument och inventarier. Sålunda torde det vara nödvändigt att förse den nya arbetsdetaljen för framställning av specialkartor på beställning med vissa instrument som erfordras för upprättande av kartor i större skalor. Kostnaderna härför ha beräknats till 141 000 kronor. Utöver de av kartverket begärda inköpen av fyra pantografer till den ekonomiska kartbyrån och av arbetsbord m. m. för en kostnad av 7 000 respektive 10 000 kronor torde med hänsyn till vad jag föreslagit beträffande den ekonomiska kartläggningen medel böra beräknas för anskaffning av ytterligare 12 pantografer för en kostnad av 21 000 kronor samt av möbler m. m. för ytterligare omkring 15 000 kronor.

Anslaget till utrustning m. m. torde sålunda för budgetåret 1946/47 böra upptagas med $(20\ 000 + 141\ 000 + 7\ 000 + 10\ 000 + 21\ 000 + 15\ 000 =)$ 214 000 kronor.»

I propositionen gjorda anslagsberäkningar för kartverkets behov under nästa budgetår ha icke givit utskottet anledning till erinran, varför medel till ändamålet torde böra anvisas i enlighet med Kungl. Maj:ts framställning. Även äskad anvisning å tilläggsstat för innevarande budgetår tillstyrkes av utskottet.

Utskottet.

Utskottets hemställan.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må med avslag å motionen I: 267

a) för rikets allmänna kartverk fastställa följande

Personalförteckning.		Lönegrad
Befattning	Tjänstemän å ordinarie stat.	
	1 överdirektör	C 10
	3 byråchefer	A 30
	1 byråchef och professor	A 30
	2 observatorer	A 26
	1 förste statsgeodet	A 24
	8 förste statskartografer	A 24
	3 förste statstopografer	A 24
	9 statsgeodeter	A 23
	14 statskartografer	A 23
	1 kamrerare	A 22
	4 statstopografer	A 22
	4 förste kartassistenter	A 17
	25 kartassistenter	A 15
	29 kartassistenter	A 12
	6 förste ritare	A 11
	1 kassör	A 11
	1 registrator	A 11
	1 förste expeditionsvakt	A 7
	1 kanslibitråde	A 7
	16 ritare	A 7
	4 expeditionsvakter	A 5
	1 kontorsbitråde	A 4
	7 ritbiträden	A 4
	2 rit- och kontorsbiträden	A 4
	Tjänsteman å övergångsstat.	
	1 kassör	A 17
	Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 20.	
	1 byrådirektör	Eo 28
	1 förste statskartograf	Eo 24
	1 statsgeodet	Eo 23
	10 statskartografer	Eo 23
	1 statstopograf	Eo 22

Anm. Kassörstjänsten i 11 lönegraden skall hållas vakant, intill dess den å övergångsstat uppförde kassören avgår från sin befattning;

b) godkänna följande avlöningsstat för rikets allmänna kartverk, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor	883 200
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> »		8 440
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal »		564 460
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>		211 500
Summa kronor		1 667 600;

c) till *Rikets allmänna kartverk*: *Avlöningar* å riksstaten för budgetåret 1946/47 under nionde huvudtiteln anvisa ett *förslagsanslag* av 1 667 600 kronor;

d) till *Rikets allmänna kartverk*: *Omkostnader* å riksstaten för budgetåret 1946/47 under nionde huvudtiteln anvisa ett *förslagsanslag* av 261 500 kronor;

e) till *Rikets allmänna kartverk*: *Kartarbeten m. m.* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1945/46 under nionde huvudtiteln anvisa ett *reservationsanslag* av 100 000 kronor;

f) till *Rikets allmänna kartverk*: *Kartarbeten m. m.* å riksstaten för budgetåret 1946/47 under nionde huvudtiteln anvisa ett *reservationsanslag* av 681 500 kronor;

g) till *Rikets allmänna kartverk*: *Utrustning m. m.* å riksstaten för budgetåret 1946/47 under nionde huvudtiteln anvisa ett *reservationsanslag* av 214 000 kronor.

Stockholm den 6 juni 1946.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN.

Vid detta ärendes slutbehandling ha närvarit

från första kammaren: herrar *Tjällgren, Alfred Andersson, Gabrielsson, Anderberg, Näslund, Dahlström* och *Jonsson* samt

från andra kammaren: herrar *Liedberg, Gustafson* i Vimmerby, *Ericsson* i Sörsjön, *Lundbom, Gustafson* i Dädesjö, *Jacobson* i Vilhelmina, *Andersson* i Hyssna och *Utbult*.

Rikets allmänna kartverk.

Nuvarande organisation.

Överdirektör..... C 10

Kassa- och registratorskontoret.

1 Kassör A 17
 1 Kansliskrivare A 11
 1 Förste expeditionsvakt . A 7
 1 Befattningshavare med
 arvode
 1 Kanslibitråde Eo 7
 1 Expeditionsvakt..... A 5
 1 Kontorsbiträde A 4
 1 » Ex 4

S:a 8.

I propositionen föreslagen organisation.

Överdirektör..... C 10

1 Kamrerare..... A 22
 1 Kassör A 11
 1 Registrator A 11
 1 Förste expeditionsvakt.. A 7
 1 Arkivbiträde..... Eo 7
 1 Kanslibitråde A 7
 1 Expeditionsvakt..... A 5
 1 Kontorsbiträde..... A 4
 2 Kontorsbiträden Eo 4
 1 Skrivbiträde Eo 2

S:a 11.

Ekonomiska kartbyrån.

1 Byråchef A 30
 3 Förste statskartografer.. A 24
 11 Statskartografer¹ A 21
 1 Statskartograf Eo 21
 2 Statskartografer Ex 21
 2 » Ex 16
 2 Tekniska biträden A 11
 16 » » Eo 11
 3 Förste ritare..... A 11
 7 Ritare A 7
 3 Ritare Eo 7
 1 Expeditionsvakt..... A 5
 4 Ritbiträden Eo 4

S:a 56.

1 Byråchef A 30
 1 Byrådirektör..... Eo 28
 4 Förste statskartografer.. A 24
 1 » statskartograf ... Eo 24
 11 Statskartografer A 23
 8 Statskartografer Eo 23
 1 Statskartograf..... Ex 23
 4 Statskartografer..... Ex 16
 5 Kartassistenter A 15
 3 » Eo 15
 17 » A 12
 12 » Eo 12
 25 » Ex 12
 10 » Ex 7
 5 Förste ritare..... A 11
 12 Ritare A 7
 1 Expeditionsvakt A 5
 1 » Eo 5
 5 Ritbiträden A 4
 2 » Eo 4
 10 » Ex 4

S:a 139.

¹ Därav 2 vakanta under budgetåret 1945/46.

Nuvarande organisation.

I propositionen föreslagen organisation.

Topografiska kartbyrån.

1 Byråchef	A	30	1 Byråchef	A	30
2 Förste statstopografer ..	A	24	3 Förste statstopografer ..	A	24
3 Statstopografer	A	21	4 Statstopografer	A	22
2 Förste gravörer	A	17	2 Förste kartassistenter... A	17	
11 Gravörer	A	15	11 Kartassistenter	A	15
2 »	Eo	15	2 »	Eo	15
3 Gravyrritare	Eo	11	2 »	Eo	12
— — — — —	—	—	1 Kartassistent ¹	Ex	12
— — — — —	—	—	5 Kartassistenter ¹	Ex	7
1 Ritare	A	7	2 Ritare	A	7
1 »	Eo	7	— — — — —	—	—
1 Expeditionsvakt	A	5	1 Expeditionsvakt	A	5
— — — — —	—	—	1 » ²	Eo	5

Icke-ordnarie personal med arvode (pensionerade officerare och underofficerare):

3 Officerare	—	2 Officerare	—
4 Underofficerare	—	4 Underofficerare	—
1 Underofficer (under fält- arbetet)	—	1 Underofficer (under fält- arbetet)	—

Inbeordrad militär personal med särskild av Kungl. Maj:t fästställd ersättning:

4 Officerare	—	3 Officerare	—
7 Underofficerare ³	—	9 Underofficerare	—

S:a 46.

S:a 54.

Fotogrammetriska byrån.

1 Byråchef	A	30	1 Byråchef	A	30
2 Förste statskartografer ..	A	24	4 Förste statskartografer..	A	24
3 Statskartografer	A	21	3 Statskartografer	A	23
— — — — —	—	—	2 Statskartografer	Eo	23
1 Statskartograf ⁴	Ex	16	1 Statskartograf	Ex	16
— — — — —	—	—	2 Förste kartassistenter... A	17	
1 Flygfotograf	A	15	7 Kartassistenter	A	15
5 Flygfotografer	Eo	15	4 »	Eo	15
1 Flygfotograf	Ex	15	— — — — —	—	—
1 »	Eo	14	— — — — —	—	—
— — — — —	—	—	10 Kartassistenter	A	12
5 Fotografbiträden ⁵	Eo	11	6 »	Eo	12
2 Tekniska biträden	Eo	11	— — — — —	—	—
36 Fotografbiträden ⁴	Ex	11	— — — — —	—	—
1 Förste ritare	A	11	1 Förste ritare	A	11
— — — — —	—	—	1 Ritare	A	7
1 Expeditionsvakt	Eo	5	1 Expeditionsvakt	A	5
1 Ritbiträde	A	4	1 Rit- och kontorsbiträde . A	4	

S:a 61.

S:a 44.

¹ Ritelever 1/10 1945—⁹⁰/10 1946.

² Gemensam med fotogrammetriska byrån.

³ Därav 5 för militära kartarbeten.

⁴ Avlönas nu av anslag från försvarsväsendet.

⁵ Därav 2 avlönas av anslag från försvarsväsendet.

Nuvarande organisation.

I propositionen föreslagen organisation.

Geodetiska byrån.

1 Byråchef och professor . A	30	1 Byråchef och professor . A	30
2 Observatorer A	26	2 Observatorer A	26
1 Förste statsgeodet A	24	1 Förste statsgeodet A	24
9 Statsgeodeter A	21	9 Statsgeodeter A	23
1 Statsgeodet Eo	21	1 Statsgeodet Eo	23
— — — — — — — — — — — —		2 Statsgeodeter Ex	23
4 Statsgeodeter ¹ Ex	16	1 Statsgeodet Ex	18
2 Tekniska biträden Eo	11	1 » Ex	16
— — — — — — — — — — — —		2 Kartassistenter A	15
1 Expeditionsvakt Eo	5	2 Kartassistenter A	12
1 » ¹ Ex	5	1 Laboratoriebiträde Eo	6
1 Rit- och kontorsbiträde . Ex	4	1 Expeditionsvakt Eo	5
1 Ritbiträde Ex	4	1 Rit- och kontorsbiträde . A	4
— — — — — — — — — — — —		1 Ritbiträde Eo	4

S:a 24.

S:a 26.

Militärbyrån.

1 Militärassistent på försvarsstabens stat —		1 Militärassistent på försvarsstabens stat —	
1 Biträdande militärassistent Arvode utöver pension		1 Biträdande militärassistent Arvode utöver pension	
— — — — — — — — — — — —		— — — — — — — — — — — —	
2 Inbeordrade officerare i reserven Oa	8	1 Statstopograf Eo	22
— — — — — — — — — — — —		1 Ritare A	7
4 Ritare Ex	7	1 » Eo	7
1 Expeditionsvakt Ex	5	1 Expeditionsvakt Eo	5
1 Ritbiträde Eo	4	2 Ritbiträden A	4
17 Ritbiträden Ex	4	2 » Eo	4
— — — — — — — — — — — —		3 » Ex	4

S:a 27.^a

S:a 13.

Totalsumma: 223.

Totalsumma: 288.

Härtill kommer militär personal som deltagar i ritkurs eller i fältarbeten.

¹ Avlönas av anslag från försvarsväsendet.² Avlönas av anslag från försvarsväsendet med undantag av biträdande militärassistenten.